HỌC CÁCH ĐỌC ĐỂ PHÁT TRIỂN BẢN THÂN: GỢI Ý TỪ ELON MUSK CHO SINH VIÊN TRONG KỶ NGUYÊN CHUYỂN ĐỔI SỐ

Trần Thị Vân
Khoa Lý luận Chính trị, Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội

Tóm tắt: *Elon Reeve Musk (sinh ngày 28 tháng 6 năm 1971) là một ví dụ tiêu biểu cho việc tự học suốt đời, sáng tạo và phát triển bản thân trong thời đại số. Trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay, việc hình thành năng lực tự học và phát triển bản thân đã trở thành một yêu cầu thiết yếu đối với sinh viên đại học. Bài báo này phân tích tư duy đọc sách và phương pháp tích lũy kiến thức của Elon Musk để rút ra những hàm ý về mặt tâm lý và giáo dục nhằm nuôi dưỡng văn hóa đọc và khả năng học tập suốt đời ở sinh viên. Dựa trên cách tiếp cận của Musk, nghiên cứu nhấn mạnh vai trò của việc đọc có mục đích, tư duy phản biện và kết nối kiến thức liên ngành như là nền tảng cho sự phát triển cá nhân trong thời đại số. Những phát hiện này gợi ý những định hướng giáo dục mới cho giáo dục đại học trong việc nuôi dưỡng động lực nội tại, khả năng tự điều chỉnh và sáng tạo của sinh viên, từ đó nâng cao khả năng thích ứng hiệu quả với môi trường học tập số.*

Từ khóa: *Elon Musk; văn hóa đọc; năng lực tự học; tư duy học tập; chuyển đổi số.*

LEARNING TO READ FOR PERSONAL DEVELOPMENT: INSIGHTS FROM ELON MUSK FOR STUDENTS IN THE DIGITAL TRANSFORMATION ERA

Abstract: *Elon Reeve Musk (born on June 28, 1971) is a representative example of lifelong self-learning, creativity, and personal development in the digital age. In the current context of digital transformation, the formation of self-learning competence and self-development has become an essential requirement for university students. This paper analyzes Elon Musk's reading mindset and methods of knowledge accumulation to draw psychological and educational implications for fostering a reading culture and lifelong learning ability among students. Based on Musk's approach, the study emphasizes the role of purposeful reading, critical thinking, and interdisciplinary knowledge connection as the foundation for personal growth in the digital era. The findings suggest new educational orientations for higher education in nurturing students' intrinsic motivation, self-regulation, and creativity, thereby enhancing their capacity to adapt effectively to digital learning environments.*

Keywords: *Elon Musk; reading culture; self-learning competence; learning mindset; digital transformation.*

Nhận bài: 07/03/2026 *Phản biện: 08/04/2026* *Duyệt đăng: 12/04/2026*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, giáo dục đại học đang đứng trước yêu cầu đổi mới căn bản về phương pháp và tư duy học tập. Sinh viên ngày nay không chỉ cần nắm vững tri thức chuyên môn mà còn phải hình thành năng lực tự học, khả năng thích ứng, tư duy phản biện và tinh thần học tập suốt đời. Việc đọc – vốn được xem là hoạt động cơ bản của quá trình tiếp nhận tri thức – đang dần trở thành công cụ phát triển bản thân, khơi gợi tiềm năng sáng tạo và năng lực học tập chủ động ở người học.

Trong dòng chảy đó, Elon Reeve Musk (sinh ngày 28 tháng 6 năm 1971) – một doanh nhân, nhà sáng chế và nhà tư tưởng sáng tạo người Mỹ gốc Nam Phi – được xem là hình mẫu tiêu biểu cho tinh thần tự học, học suốt đời và phát triển tri thức liên ngành. Musk nổi tiếng với thói quen đọc sách khổng lồ từ thời niên thiếu, ông từng khẳng định "mọi thứ tôi học được đều đến từ việc đọc". Chính nhờ quá trình đọc sâu, đọc rộng và tích lũy có định hướng mà Musk hình thành được nền tảng tri thức vững chắc, giúp ông phát triển tư duy sáng tạo, dẫn dắt nhiều lĩnh vực tiên phong như công nghệ không gian, xe điện, và trí tuệ nhân tạo.

Đối với sinh viên trong thời đại chuyển đổi số, tinh thần đọc và học tập của Elon Musk mang ý nghĩa tâm lý – giáo dục sâu sắc. Việc đọc không chỉ là hành động tiếp thu thông tin, mà là một quá trình tâm lý chủ động, trong đó người học tự định hướng, phân tích, phản biện và tích hợp tri thức để hình thành năng lực mới cho bản thân. Nhìn từ "thư phòng của Musk" – nơi khởi nguồn cho những tư tưởng sáng tạo và khám phá không ngừng – có thể nhận thấy sức mạnh to lớn của văn hóa đọc trong việc nuôi dưỡng động cơ học tập nội tại, khả năng tự điều chỉnh và phát triển hiệu quả năng lực học tập của sinh viên.

Từ tinh thần ấy, bài viết tập trung phân tích tư duy đọc và phương pháp tích lũy tri thức của Elon Musk, qua đó rút ra những gợi mở cho việc phát triển văn hóa đọc, tư duy tự học và năng lực phát triển bản thân của sinh viên trong bối cảnh chuyển đổi số.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tư duy đọc của Elon Musk – hình mẫu cho năng lực tự học trong thời đại số

- Động lực nội tại và niềm say mê tri thức – nền tảng của tư duy đọc

Elon Musk từ nhỏ đã thể hiện một niềm khao khát tri thức khác thường. Nhiều tư liệu ghi lại rằng tuổi thơ của ông gắn liền với những giờ đọc sách miệt mài, đến mức có những ngày ông đọc hết hai cuốn **(Quang Thiệu (dịch) - Ashlee Vance, (2023)**. Musk sớm tiếp cận các bộ sách bách khoa, khoa học viễn tưởng, triết học và các tác phẩm kinh điển, không phải để hoàn thành nhiệm vụ học tập, mà để thỏa mãn sự tò mò vô hạn về thế giới. Thói quen đọc sâu, đọc rộng và đọc mang tính khám phá này đã tạo nên nền tảng tri thức liên ngành giúp ông phát triển tư duy hệ thống và khả năng tự học mạnh mẽ – những phẩm chất nổi bật trong phong cách làm việc và học tập của ông sau này. Musk không đọc vì áp lực học tập hay yêu cầu nghề nghiệp, mà đọc như một hoạt động tự thân của niềm vui khám phá. Chính niềm đam mê tri thức ấy đã trở thành nền tảng tâm lý – nhận thức cho năng lực tự học bền vững của ông trong suốt hành trình phát triển sự nghiệp.

Từ góc độ tâm lý học giáo dục, kiểu đọc này phản ánh rõ đặc trưng của tư duy tự điều chỉnh học tập, khi người học chủ động thiết lập mục tiêu, duy trì hứng thú và kiểm soát tiến trình học tập dựa trên động lực nội tại. Nói cách khác, Musk đọc không phải để đáp ứng yêu cầu bên ngoài, mà để thỏa mãn nhu cầu nhận thức bên trong đây được gọi là một dạng "động cơ học tập nội tại" giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành văn hóa đọc tự thân. Chính động lực nội tại này giúp ông duy trì thói quen đọc trong thời gian dài, đồng thời tạo dựng năng lực tự học – năng lực được coi là nền tảng của người học trong thời đại số, nơi việc học đòi hỏi sự chủ động, tự quản lý và khả năng tự định hướng cao.

- Đọc như một hành trình khám phá và tái cấu trúc tri thức

Đối với Musk, đọc không chỉ là tiếp nhận thông tin mà còn là cách ông tư duy về thế giới. Ông mở rộng phạm vi đọc từ vật lý, triết học, kinh tế, lịch sử, khoa học công nghệ, cho đến văn học, thần học và tâm lý học. Những tác phẩm như *Chúa tể những chiếc nhẫn* của J.R.R. Tolkien, *Điểm báo của dải Ngân Hà* của Douglas Adams hay *Nền móng của Isaac Asimov* (các bản dịch phổ biến tại Việt Nam) đã giúp Musk phát triển tư duy hệ thống, nhận thức rằng mọi lĩnh vực tri thức đều liên kết với nhau thông qua các nguyên lý nền tảng. Điều này phù hợp với lý thuyết về tri thức liên ngành – cách người học kết nối các mảnh kiến thức rời rạc thành một mạng lưới ý nghĩa, từ đó nâng cao khả năng phân tích và sáng tạo.

Khả năng kết nối tri thức này dẫn đến sự hình thành của chuyển giao tri thức– tức là vận dụng khái niệm ở lĩnh vực này để giải quyết vấn đề ở lĩnh vực khác. Đây là dấu hiệu cốt lõi của năng lực học tập suốt đời, bởi người học không chỉ thu nhận kiến thức mà còn tái cấu trúc và mở rộng chúng trong các bối cảnh mới.

- Đọc gắn với hành động: Tri thức phải được "vận dụng" để tồn tại

Một điểm nổi bật khác trong tư duy đọc của Musk là đọc luôn gắn với mục tiêu thực tiễn. Ông đọc tài liệu kỹ thuật, sách khoa học vũ trụ và các công trình về động cơ phản lực khi tự học cách chế tạo tên lửa phục vụ SpaceX; đọc về pin, năng lượng tái tạo và vật liệu học để xây dựng nền tảng phát triển của Tesla **(Quang Thiệu (dịch) - Ashlee Vance, (2023).** Trong cách tiếp cận này, tri thức không dừng lại ở mức hiểu mà phải chuyển hóa thành hành động – điều phù hợp với mô hình học tập kiến tạo (constructivist learning), nơi người học chủ động kiến tạo kiến thức từ trải nghiệm của chính mình.

Chu trình học của Musk gồm bốn bước: đọc – suy ngẫm – thử nghiệm – cải tiến (**Lưu Tử Kỳ, 2024).** Đây cũng chính là cấu trúc của "vòng tròn học tập suốt đời" – học từ việc làm và làm từ việc học. Trong bối cảnh chuyển đổi số, chu trình này càng phù hợp khi tri thức thay đổi nhanh chóng và người học cần liên tục cập nhật, thử nghiệm và điều chỉnh chiến lược học tập. Điều quan trọng không phải là tích lũy thật nhiều thông tin, mà là khả năng lọc, kết nối và ứng dụng thông tin để giải quyết vấn đề.

- Đọc có mục tiêu – trọng tâm của tư duy học tập theo nhiệm vụ

Từ góc độ giáo dục đại học, thói quen đọc có mục tiêu của Musk gợi mở cách tiếp cận học tập

theo nhiệm vụ – chiến lược học tập dựa trên vấn đề thực tiễn thay vì ghi nhớ thuần túy. Khi sinh viên đọc để trả lời một câu hỏi, giải quyết một vấn đề hoặc hoàn thành một dự án, họ sẽ dễ dàng duy trì động lực nội tại, đồng thời phát triển năng lực tư duy phản biện, tự chủ và tự thích ứng.

Trong môi trường số hóa, nơi tài nguyên học tập vô cùng phong phú nhưng cũng đầy nhiễu thông tin, khả năng xác định mục tiêu đọc lại càng trở nên quan trọng. Sinh viên không cần đọc tất cả, mà cần biết đọc cái gì – để làm gì – theo cách nào. Tư duy này phản ánh đúng bản chất của người học hiện đại: chủ động, có chọn lọc và có định hướng rõ ràng.

2.2. Chiến lược đọc hiệu quả – từ thói quen đến sáng tạo cá nhân

Trên nền tảng tư duy tự học đã xác lập ở trên, các nội dung dưới đây tiếp tục chỉ ra cách Musk biến việc đọc thành một quy trình nhận thức có mục đích, dẫn tới khả năng sáng tạo và đổi mới trong học tập. Những thực hành này cho thấy Musk không chỉ đọc nhiều, mà đọc như một phương thức tư duy – bao gồm tối ưu hóa tiếp nhận thông tin, đặt câu hỏi có hệ thống và chuyển hóa tri thức thành sản phẩm sáng tạo. Đây cũng là những đặc trưng phù hợp với các lý thuyết về tự điều chỉnh học tập và học tập kiến tạo trong giáo dục hiện đại, cung cấp gợi ý quan trọng cho việc phát triển năng lực tự học của sinh viên trong bối cảnh chuyển đổi số.

- Tối ưu hóa quá trình đọc: Giảm "chi phí nhận thức" và phát triển tư duy thị giác

Một trong những đặc điểm nổi bật của Musk là khả năng tối ưu hóa tốc độ đọc và hiệu quả xử lý thông tin. Hoạt động đọc không chỉ là nhận diện chữ, mà là quá trình phối hợp giữa thị giác – tư duy, trong đó tốc độ của mắt thường chậm hơn tốc độ xử lý của não bộ **(Lưu Tử Kỳ, 2024, tr. 80–81)**. Vì vậy, người đọc cần rèn luyện việc đọc theo cụm từ và nhóm ý, thay vì đọc từng chữ – cách giúp đồng bộ hoá tốc độ thị giác với tốc độ tư duy. Nhận định này phù hợp với quan điểm của tâm lý học nhận thức: giảm gánh nặng nhận thức giúp người học dành nhiều nguồn lực tinh thần hơn cho việc lý giải ý nghĩa thay vì dừng lại ở quá trình giải mã chữ viết. Điều này lý giải vì sao Musk có khả năng tiếp thu thông tin nhanh nhưng vẫn giữ được độ chính xác và chiều sâu.

Musk sở hữu "tư duy thị giác phát triển", có khả năng chuyển hóa thông tin thành hình ảnh, nhờ đó ghi nhớ nhanh và bền vững. Tuy nhiên, đây không phải năng lực bẩm sinh, mà có thể hình thành qua rèn luyện như: ghi nhớ theo hình ảnh, liên kết thông tin bằng sơ đồ tư duy, tập trung vào cấu trúc ý thay vì từng câu chữ. Cách tiếp cận này phù hợp với các nghiên cứu về năng lực học sâu – năng lực đặc biệt quan trọng trong thời đại chuyển đổi số, khi sinh viên phải xử lý khối lượng lớn tri thức trong thời gian ngắn.

- Đọc như một quá trình tư duy chủ động: Mô hình QSDS

Trong quan niệm của Musk, đọc không phải là hoạt động tiếp nhận thụ động, mà là quá trình đặt câu hỏi và tổ chức lại tri thức. Quan điểm này được trình bày nhất quán trong Năm phương pháp học tập của Elon Musk, với phát biểu rằng "đọc mà không đặt câu hỏi thì cũng giống như nghe mà không tư duy" **(Lưu Tử Kỳ, 2024, tr. 82).**

Dựa trên đó, Musk sử dụng mô hình QSDS (Question – Search – Discuss – Summarize) – một cấu trúc tư duy điển hình của học tập chủ động:

(1) Question – Đặt câu hỏi: Bước này kích hoạt tính tò mò nhận thức, giúp người học xác định hướng tư duy. Nhờ thói quen chất vấn liên tục, Musk có khả năng nhìn vấn đề dưới nhiều góc độ khác nhau thay vì tiếp nhận kết luận sẵn có.

(2) Search – Tìm kiếm tri thức: Khi gặp vấn đề chưa hiểu, Musk chủ động tự tìm kiếm thông tin từ nhiều nguồn: sách chuyên khảo, tài liệu học thuật, diễn đàn khoa học…

(3) Discuss – Thảo luận: Musk thường xuyên trao đổi và tranh luận để kiểm chứng độ đúng đắn của tri thức, phù hợp mô hình học tập cộng tác. Thảo luận giúp củng cố hiểu biết, đồng thời phát triển tư duy phản biện và giao tiếp học thuật.

(4) Summarize – Tóm tắt và tái cấu trúc tri thức: Việc ghi chép, tổng hợp và rút kết luận giúp tạo nên "bản đồ tri thức cá nhân", đồng thời chuyển tri thức sang trí nhớ dài hạn.

Mô hình học tập QSDS cho thấy Musk không chỉ đọc để nhớ, mà đọc để phân tích – phản biện – kiến tạo tri thức mới, phù hợp yêu cầu của năng lực tự học trong bối cảnh số.

- Đọc có "đầu ra": Kiến tạo sáng tạo thông qua tư duy – nói – viết

Khái niệm "đầu ra" trong tư duy đọc của Musk gắn liền với quan điểm học tập kiến tạo: tri thức không được truyền thụ nguyên vẹn, mà được người học kiến tạo lại thông qua hoạt động nhận thức của bản thân. Vì vậy, sau mỗi quá trình đọc, Musk đều thực hiện ba bước: suy nghĩ – nói – viết (think – speak – write).

Think: phản tư và kết nối tri thức mới với kinh nghiệm sẵn có. Speak: diễn giải để kiểm chứng hiểu biết – tương đồng với mô hình "học bằng giảng dạy" của Feynman **(Âm Hồng Tín – Lý Vĩ, (2024).** *Write:* sắp xếp và cấu trúc lại thông tin, giúp sinh ra ý tưởng.

Với Musk, quá trình đọc không kết thúc ở trang sách mà mở ra một chu trình học tập mới. Ông nhấn mạnh rằng tri thức chỉ thực sự "sống" khi được dùng để tạo ra sản phẩm. Ba bước "think – speak – write" được ông coi là công cụ tư duy chủ đạo (Lưu Tử Kỳ, 2024, tr. 88–90).

Musk thường xuyên sử dụng "đối thoại học tập" với cộng sự như một phương thức kiểm tra và củng cố hiểu biết. Khi phải giải thích một khái niệm phức tạp bằng ngôn ngữ đơn giản, ông không chỉ truyền đạt thông tin mà còn nhận ra những lỗ hổng trong hiểu biết của chính mình. Cách học này tương đồng với nguyên tắc "giảng dạy để học" của (Âm Hồng Tín – Lý Vĩ, (2024), trong đó người học buộc phải hiểu bản chất vấn đề trước khi có thể giải thích lại cho người khác.

Musk cũng đặc biệt nhấn mạnh đến vai trò của viết trong quá trình học. Ông cho rằng "viết là công cụ giúp tư duy trở nên có hình dạng", bởi trong khi viết, người học buộc phải sắp xếp, phân loại và tái cấu trúc thông tin – một dạng tư duy phản tư cấp cao (higher-order reflective thinking). Việc viết giúp ông "nhìn thấy" tư duy của chính mình, đồng thời tạo điều kiện để hình thành ý tưởng mới.

Ở góc độ giáo dục sáng tạo, việc đọc có *"đầu ra"* chính là một mô hình học tập tích hợp, kết nối giữa *tư duy phản biện – sáng tạo – biểu đạt*. Khi sinh viên biết cách biến tri thức đọc được thành sản phẩm cá nhân (một bài viết, một ý tưởng, một mô hình, hay một giải pháp), họ không còn học để thi, mà học để tạo ra giá trị mới.

Trong bối cảnh chuyển đổi số, kỹ năng này càng trở nên quan trọng: người học không chỉ cần đọc hiểu, mà còn phải sản xuất và chia sẻ tri thức trên các nền tảng số – từ viết blog học thuật, chia sẻ tri thức trực tuyến đến hợp tác sáng tạo nội dung. Đây chính là biểu hiện của năng lực học tập sáng tạo– năng lực then chốt trong giáo dục đại học hiện đại.

Như vậy, trong tư duy của Elon Musk, đọc không kết thúc ở trang sách mà mở ra vòng xoáy học tập liên tục: đọc – tư duy – nói – viết – sáng tạo. Mỗi chu trình như vậy giúp tri thức được mở rộng và tái sinh, đồng thời bồi đắp năng lực tự học, khả năng giao tiếp học thuật và tư duy đổi mới. Đây chính là minh chứng cho triết lý học tập của Musk: *"Kiến thức chỉ thực sự sống khi nó được sử dụng, chia sẻ và sáng tạo lại.*"- nền tảng quan trọng để sinh viên trở thành người học suốt đời trong xã hội tri thức.

2.3. Tư duy đọc liên ngành – hướng đến học tập suốt đời và đổi mới sáng tạo

Trong bối cảnh chuyển đổi số, tri thức nhân loại không còn tồn tại dưới dạng tuyến tính hay phân mảnh, mà được mở rộng theo cấu trúc mạng, liên tục biến đổi và liên kết đa chiều. Điều này đặt ra yêu cầu mới cho người học: thay vì tích lũy đơn lẻ từng đơn vị thông tin, họ cần phát triển năng lực liên kết – tích hợp – chuyển giao tri thức giữa các lĩnh vực. Đây cũng chính là nền tảng của tư duy đọc liên ngành– một mô hình đọc cho phép người học xây dựng tư duy hệ thống, tăng cường khả năng phản tư và hình thành năng lực học tập suốt đời.

Elon Musk, với phương pháp học qua đọc trải rộng trên nhiều lĩnh vực và được vận dụng hiệu quả vào những dự án có tính chất phức hợp, là minh chứng điển hình cho mô hình này. Việc đọc không chỉ mở rộng tri thức cho ông, mà còn cung cấp cấu trúc tư duy giúp ông kiến tạo các giải pháp sáng tạo trong bối cảnh công nghệ – xã hội đầy biến động. Những chiến lược này có ý nghĩa đặc biệt đối với sinh viên đại học – nhóm đối tượng đang trực tiếp đối diện yêu cầu chuyển đổi tư duy, từ cách học thụ động sang học tập tích hợp và tự chủ trong môi trường số hóa.

- Đọc như một nhu cầu nhận thức và hành vi tự điều chỉnh học tập

Đối với Musk, đọc không phải là nhiệm vụ học tập mang tính áp lực, mà là một nhu cầu nhận thức

– hiện tượng được mô tả trong tâm lý học giáo dục như một dạng động cơ nội tại thúc đẩy hành vi học tập bền vững. Đối với Elon Musk đọc là "nguồn năng lượng trí tuệ thiết yếu" và duy trì hoạt động này hằng ngày dù lịch trình làm việc của ông luôn dày đặc. Điều này phản ánh rõ đặc điểm của tự điều chỉnh học tập khi người học tự xác định mục tiêu, duy trì nỗ lực và quản lý hành vi học tập của mình.

Ở góc độ tâm lý học, thói quen đọc đều đặn của Musk thể hiện niềm tin vào năng lực bản thân– yếu tố cốt lõi quyết định sự kiên trì và hiệu quả học tập. Khi việc đọc được duy trì liên tục, não bộ hình thành các đường dẫn thần kinh ưu tiên, giúp tăng cường khả năng tập trung và tạo sự ổn định trong hoạt động nhận thức.

Đối với sinh viên, điều này cho thấy: chỉ cần duy trì 10–20 phút đọc mỗi ngày, họ có thể xây dựng nền tảng thói quen học tập vững chắc, đặc biệt trong môi trường số hóa – nơi sự phân tán chú ý trở thành thách thức lớn.

- Đọc kỷ luật như một chiến lược phát triển bản thân

Một trong những đặc điểm nhất quán trong phương pháp học của Musk là kỷ luật đọc. Thay vì đặt mục tiêu lớn dễ gây quá tải, ông chia nhỏ nhiệm vụ đọc thành các đơn vị ngắn, rõ ràng và duy trì đều đặn theo thời gian. Chiến lược này phù hợp với nguyên tắc củng cố tích cực, khi mỗi nhiệm vụ nhỏ được hoàn thành sẽ tạo ra cảm giác thành công, từ đó duy trì động lực nội tại.

Về mặt tâm lý giáo dục, kỷ luật đọc đóng vai trò như một cơ chế tự điều chỉnh cảm xúc học tập. Nó giúp giảm căng thẳng nhận thức, hạn chế hiện tượng trì hoãn học tập, đồng thời tạo nhịp độ ổn định cho bộ não trong việc tiếp nhận và xử lý thông tin mới. Đối với sinh viên đại học – những người thường phải đối mặt với khối lượng kiến thức lớn và yêu cầu tự học cao – phương pháp này giúp họ phát triển tự chủ học tập, một năng lực trọng yếu của học tập suốt đời.

Ví dụ sinh động có thể thấy khi Musk tự đặt mục tiêu đọc để đối mặt các dự án lớn: để hiểu về kỹ thuật hàng không vũ trụ, ông đọc sách thiên văn, vật lý plasma, cơ học quỹ đạo; để phát triển Tesla, ông đọc sâu về pin lithium-ion, điện hóa học và năng lượng tái tạo. Những mục tiêu đọc nhỏ nhưng liên tục tạo nên bước nhảy vọt về tri thức.

- Đa dạng hóa nội dung đọc – nền tảng hình thành tư duy liên ngành

Khả năng đọc rộng trên nhiều lĩnh vực của Musk là điểm nổi bật nhất trong phương pháp học của ông. Ông tiếp cận từ khoa học tự nhiên (vật lý, công nghệ), khoa học xã hội (kinh tế, lịch sử), đến nghệ thuật và văn học, thậm chí cả khoa học viễn tưởng. Việc mở rộng phạm vi đọc sang nhiều lĩnh vực khác nhau giúp ông phát triển tư duy liên ngành – khả năng chuyển giao tri thức từ lĩnh vực này sang lĩnh vực khác để giải quyết các vấn đề phức hợp.

Nhờ đó, Musk có thể: kết hợp tư duy vật lý với mô hình kinh tế để phát triển Tesla; vận dụng trí tưởng tượng từ khoa học viễn tưởng để hình dung thiết kế tên lửa tái sử dụng tại SpaceX; lồng ghép triết học với công nghệ để định hình quan điểm về AI và tương lai nhân loại.

- Đọc liên ngành như con đường hướng đến học tập suốt đời

Một điểm quan trọng khác trong phương pháp học của Musk là khả năng tái học. Elon Musk "đọc để học lại chính cách học của mình" – đây chính là năng lực nhận thức cho phép cá nhân thay đổi mô hình tri thức cũ và xây dựng tri thức mới phù hợp với bối cảnh thay đổi.

Điều này lý giải vì sao Musk có thể chuyển đổi liên tục giữa các lĩnh vực: từ công nghệ thanh toán (PayPal) → hàng không vũ trụ (SpaceX) → năng lượng – vận tải (Tesla) → công nghệ não – máy (Neuralink). Mỗi lần chuyển lĩnh vực đều đòi hỏi phá bỏ mô hình tri thức cũ và tái học từ đầu – một năng lực cốt lõi của học tập suốt đời.

Đối với giáo dục đại học Việt Nam, đặc biệt trong bối cảnh chuyển đổi số, năng lực tái học là yêu cầu tất yếu. Chiến lược giáo dục giai đoạn 2021–2030 cũng nhấn mạnh: người học phải biết "tự đổi mới tri thức để thích ứng với thay đổi" (Bộ GD&ĐT, 2024).

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh chuyển đổi số, việc hình thành năng lực tự học và phát triển bản thân trở thành yêu cầu trọng yếu đối với sinh viên đại học. Qua việc phân tích tư duy đọc và phương pháp tích lũy tri thức của Elon Musk, có thể thấy rằng đọc

không chỉ là hành vi tiếp nhận thông tin, mà là một chiến lược học tập chủ động, có hệ thống và mang tính sáng tạo. Trước hết, động lực nội tại và niềm ham thích tri thức là nền tảng giúp Musk duy trì thói quen đọc bền vững, từ đó hình thành năng lực tự học và ý thức học suốt đời. Điều này cho thấy việc nuôi dưỡng hứng thú nhận thức và động cơ nội sinh giữ vai trò quyết định trong hiệu quả học tập của sinh viên.

Bên cạnh đó, các chiến lược đọc hiệu quả như tối ưu hóa tốc độ đọc, đọc theo chủ đề, đặt câu hỏi và thực hiện chu trình QSDS cho thấy việc đọc cần gắn liền với quá trình tư duy phản biện và tái cấu trúc tri thức. Đặc biệt, mô hình "đọc có đầu ra" thông qua chu trình think – speak – write không chỉ giúp người học củng cố hiểu biết mà còn thúc đẩy sự sáng tạo và khả năng diễn đạt học thuật – những năng lực quan trọng trong môi trường đại học và nghề nghiệp sau này.

Cuối cùng, tư duy đọc liên ngành của Musk cho thấy rằng tri thức không tồn tại rời rạc, mà hình thành trong mạng lưới kết nối đa chiều. Đọc liên ngành giúp người học phát triển tư duy hệ thống, khả năng chuyển giao tri thức và năng lực thích ứng trong môi trường đầy biến động của kỷ nguyên số. Đây cũng là nền tảng của học tập suốt đời – một yêu cầu cốt lõi đối với công dân tri thức trong thế kỷ XXI.

Từ những luận điểm trên, bài viết đề xuất rằng các cơ sở giáo dục đại học cần khuyến khích văn hóa đọc chủ động, thiết kế hoạt động học tập dựa trên chu trình tư duy phản biện, đồng thời tạo môi trường học liên ngành nhằm phát triển năng lực tự học và sáng tạo của sinh viên. Học cách đọc theo tinh thần Elon Musk không chỉ là học kỹ năng đọc, mà là học cách kiến tạo bản thân, mở rộng tư duy và nuôi dưỡng khả năng học tập suốt đời trong bối cảnh chuyển đổi số.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Âm Hồng Tín – Lý Vĩ (2024), *Phương pháp học tập Feyman,* NXB Dân Trí, Hà Nội

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2024), *Chiến lược phát triển giáo dục đến 2030, tầm nhìn 2045*, (Quyết định 1705/QĐ-TTg).

Hoàng Phước Lộc (2024), *Nghiên cứu về liên ngành, xuyên ngành trong giáo dục đại học: Một đánh giá tổng quan từ cơ sở dữ liệu Google Scholar bằng công cụ research rabbit,* Tạp chí Giáo dục số 24, tr.1-7.

Lưu Tử Kỳ (2024), *Năm phương pháp học tập của Elon Musk,* NXB Dân Trí, Hà Nội.

Quang Thiệu (dịch) - Ashlee Vance, (2023). *Elon Musk: Tesla, SpaceX và Sứ mệnh tìm kiếm một tương lai ngoài sức tưởng tượng,* NXB Thế Giới.